

REVISTA ECONOMICĂ.

Apare odată pe săptămână.

„Revista Economică” se publică din însărcinarea și cu ajutorul institutelor de credit:

„Albina”, „Ardeleana”, „Auraria”, „Banca Poporală” Dej, „Beregsana”, „Berzovia”, „Bihoreana”, „Bistrițana”, „Bocșana”, „Brădetul”, „Cassa de păstrare” Miercurea, „Cassa de păstrare” Seliște, „Chiorana”, „Cordiana”, „Corvineana”, „Crișana”, „Detunata”, „Doina”, „Economia” Cohalm, „Economul”, „Făgetana”, „Fortuna”, „Furnica”, „Grănișterul”, „Hategana”, „Hondoleana”, „Hunedoara”, „Industria”, „Iulia”, „Lipovana”, „Lugoșana”, „Luceafărul”, „Mercur”, „Mielul”, „Munteana”, „Mureșana”, „Mureșanul”, „Nădlăcana”, „Nera”, „Olteana”, „Oraviceana”, „Patria”, „Plugarul”, „Poporul”, „Racoșana”, „Sătmăreana”, „Sebeșana”, „Selăgeana”, „Sentinela”, „Silvania”, „Someșana”, „Steaua”, „Timișana”, „Ulpiana”, „Unirea”, „Victoria”, „Vlădeasa”, „Zărândeana”, „Zlăgheana”, „Agricola”,
însoțire economică de magazin și anticipațiuni, Hunedoara.

Prețul de prenumărare:
pe 1 an K 12—, pe 1/2 an K 6—.

DIRECTOR
IOAN I. LAPĂDATU.

Taxa pentru inserțiuni:
de spațiul unui cm² câte 10 fileri.

Anul VIII.

Sibiu, 16 Decembrie 1906.

Nr. 50.

Băncile noastre și emigrările.

Într'un număr recent al „Revistei politice și literare din Blaj” dl canonic Dr. Augustin Bunea pune, între altele, și „cametele” băncilor noastre drept motiv principal, care silește țărănimea să apuce bățul pribegiei.

I-a răspuns dl I. Br. Hodoș, complezant și foarte pe scurt.

Partea personală poate deci să rămână la atâta.

Chestia în sine, raportul dintre emigrările țăranilor noștri și cametele băncilor românești, merită însă studiul cel mai larg și sunt convins, că concluzia va fi deosebită de cea a eruditului canonic dela Blaj.

*

De vre-o trei ani și mai bine am avut ocaziune să observ „dela roată” toate fazele emigrării la America din două ținuturi diferite: din comunele Vlădeni și Țințari (comitatul Făgărașului) și din jurul Geoagiului-dejos (comit. Hunedoarei). Referitor la amândouă ținuturile voi aduce ulterior date pozitive și nu pot scăpa prilejul de a ruga pe colegii dela alte bănci să urmărească și ei cu atenție, respective să țină evidență despre clienții lor emigrați în țări străine și mai ales la America.

*

Până la publicarea unor date statistice, în felul cum le adună astăzi bunăoară direcțiile telegrafo-poștale, putem anticipa din capul locului, că motivul emigrărilor nu zace în „cametele băncilor noastre”, ci în slaba organizare agricolă și în lipsa de întreprinderi aducătoare de câștig, la cari să poată lucra și țăranul nostru.

Trecutul, firea, aptitudinile ne-au avizat și ne avizează la agricultura, ca la ramul prin-

cipal de ocupațiune a poporului românesc. De aici au să plece toate tendințele noastre de reforme economice, căci aici se simțesc lipsurile cele mai arzătoare.

Poporul nostru se înmulțește mai bine decât normal. Micile proprietăți funciare se îmbucățesc, se pulverizează. Dacă un cap de familie are 10 hectare de pământ și 5 copii, evident că un copil nu va moșteni, în termeni normali, decât 2 hectare.

Economiștii fac deosebire nimerită între proprietatea țărănească, a cărei întindere e absolut necesară pentru a întreține o familie țărănească și o proprietate, a cărei întindere e suficientă nu numai pentru susținerea vieții ci și pentru a ocupa, a da de lucru unei familii țărănești — compusă din 3 adulți — pe tot timpul sezonului de lucru. Această din urmă proprietate, neapărat că trebuie să fie mai mare. Prima ferește numai de mizerie, a doua permite țăranului să și capitalizeze ceva.

De sine înțeles însă, că întinderea de 2 hectare, cât au la noi cele mai multe familii țărănești, abia e suficientă pentru întreținerea vieții, chiar și în țările cu o cultură intensivă, unde rentabilitatea pământului e deci mai mare și mai sigură decât la noi, cari suntem departe de a îngrășa și a cultiva în mod rațional pământul, ce l avem.

În urma parcelării sau pulverizării prea mari a proprietăților mici și în lipsa cultivării raționale a solului: țărănimea noastră s'ar angaja bucurosi la alt lucru aducător de câștig, căci are și ea o mulțime de date. Dările către stat cresc an de an. Aruncările comunale pe aceeaș urmă. Are să plătească repartiții pentru școală, pentru biserică. Și altele. Ei, dar întreprinderi românești nu avem. În cele de stat muncitorii noștri sunt expuși la tot felul de șicanări,

cât ușor ne putem explica antipatia țăranilor români față de acele întreprinderi.

În fine nu putem scăpa din vedere păcatele noastre proprii.

La toate judecătorii, la toți advocații din părțile noastre, majoritatea covârșitoare a clienților o formează țăranimea românească. Se știe însă că procesele consumă averi.

Poftească cineva pe la cârcimele ovrești din comunele noastre rurale. Majoritatea covârșitoare a mușteriiilor o formează țăranii români! „Porția“ plină însă sleiește chimirul, svântură gologanul ortăcit, pentru prea scurtă vreme, cu punga Românilui.

Să cutreerăm comunele noastre rurale și vom întâlni destul de răspândite tendințele spre lux și risipă și destul de rari oamenii cruțători.

Toate aceste neajunsuri sociale — amintite și de dl Dr. Bunea — și cele de ordine morală nu ne pot întări în privința economică. Trag tot a sărăcie.

În aceste zace motivul *adevărat al emigrărilor, și al multor împrumuturi țirănești*. Emigrările și împrumuturile sunt deci *efecte coexistente* ale stărilor de mai sus

În ordinea cronologică, emigrările sunt mai vechi decât băncile noastre și ne vom aduce aminte, că până nu de mult, România era țeara de aur, care atrăgea țăranii, pentru câștigul ce-l puteau realiza acolo. Abia de când s'au isprăvit nădejile spre România, a început a se lăți fama Americii printre Români.

O nouă dovadă despre adevărul concluziei, la care am ajuns eu, poate servi și faptul (pot cită o sumă de cazuri concrete), că în majoritatea cazurilor țăranii împrumută dela bănci paralele trebuincioase pentru drumul la America.

De ce?

Ne o spun ei înșiși: „mai bucuros plătim camete la bancă decât să ne vindem casa și grădina, cu cari mai anevoie ne întâlnim, dacă le scăpăm din mână. Și apoi am nădejde, că de mi-a ajutat Dumnezeu să capăt de lucru — voi putea plăti încurând banii ăștia“.

Deci, în multe cazuri, *nu cametele îi silesc — ci iau cu camete ca să meargă...*

Despre rezultatul practic al emigrărilor de până acuma — nu ne poate lămuri decât statistica și studiul comparativ al cazurilor concrete. Putem anticipa însă, că rezultatul e favorabil, cu toate excepțiunile, ce-l vor fi îndemnat și pe dl Dr. Bunea să combată setea de emigrare.

Gavr. Todică.

Băncile populare din România.

De Vasile C. Osvadă.

I.

Vieța economică a satelor din România, până bine de curând, lipsită de orice organizație, era lăsată în grija cămătarilor fără suflet, a căror acțiune de subminare de mulțori se făcea sub ochii administrației nestatornice și în urma neinteresului multora dintre marii proprietari își putea deschide largi drumuri pentru ruina economică a sătenilor.

În vreme ce populația dela orașe, îndeosebi întreprinzătorii, comercianții și marii proprietari aveau adăpost și sprijin economic în Banca Națională a României, în Creditul urban, Banca agricolă, Creditul rural și alte așezăminte cu deplină putere financiară — populația satelor era lăsată în știrea D-nului.

Când uzurăria condamabilă și lipsa oricărei organizații amenință să pustiască întreg avutul țăranilor s'au ridicat însufleții din mijlocul satelor și în butul tuturor greutăților și în lipsa de orice scut și temelie legală au pornit agitația pentru înființarea de bănci populare satești — chemate ca cu timpul să desrobească și să fie cel mai puternic sprijin a satelor din România.

Pe urmele acestei însuflețiri s'a înființat la 29 Octomvrie 1891 prima bancă populară satească din România, în comuna Dara, județul Buzău, sub numirea „Dumitra“. Operațiunile le-a început la 1 Noemvrie a aceluiaș an, având 34 membrii și capital de 127 Lei (azi cu capital de 2606 Lei 84 bani).

Mișcarea odată începută, ea s'a întins peste întreaga țară, dar au trebuit doi ani de propagandă însuflețitoare în scris și cu graiul viu, până când s'a înființat a doua bancă populară la 10 Martie 1893 în comuna Pucioasa, județul Dâmbovița sub numirea „Țăranul“ cu 39 membrii și capital de 1328 Lei (azi cu capital subscris de 11,333 Lei).

În acelaș an s'au mai înființat alte 5 bănci populare și anume: „Frăția“ în comuna Voinești, jud. Dâmbovița la 1 Iunie 1893 cu 21 membrii și 45 Lei 40 bani capital (azi are capital de 111,317 Lei 81 bani). „Caraiman“ în comuna Breaza-de-sus, jud. Prahova la 26 Octomvrie 1893 cu 36 membrii și 600 Lei capital (azi are capital de 524,578 Lei 72 bani). „Trimbița“ în comuna Gherghița jud. Prahova la 1 Iulie 1893 cu 82 membrii și 1875 Lei 92 bani capital (azi nu mai există). „Malul-de-Răsună“ în comuna Bezdeadu, jud. Dâmbovița la 15 August 1893 cu 24 membrii și cu 1800 Lei capital (azi

are capital de 20,002 Lei 5 bani. „*Lucea-fărul*“ în comuna Mircești jud. Putna la 9 Decembrie 1893 cu 24 membrii și 213 Lei capital (azi are capital de 1818 Lei).

În anii 1894 și 1895 nu s'a mai înființat nici o singură bancă populară; în 1896 s'au înființat trei (câte una în județele Prahova, R-Sărat și Tecuci). În anii 1897 până la 1900 s'au mai înființat alte 70 bănci populare nouă.

În anii 1901 și 1902 mișcarea a luat proporții foarte mari, în raport cu trecutul, căci în acești doi ani s'au înființat nu mai puțin ca 630 bănci nouă. Astfel cu sfârșitul anului 1902 erau în România în total 700 bănci populare cu un capital social de 4.250,600 Lei 13 bani.

În fruntea mișcării îi vedem pe harnicii și deșteptii învățători rurali, care împințați și de ministrii instrucțiunii publice — și ajutați de preoți și alți fruntași ai satelor au făcut aproape minuni în jurul înființării băncilor populare. Întreagă munca acestor însuflețiți deși eră cu roade foarte frumoase nu-și aveă încă temelile solide, pe care să se poată înălța fără temeri mărețul edificiu al băncilor populare — deoarece înainte de anul 1903 băncile populare din România nu aveau nici o bază legală. Legislatura României nu dădea înainte de 1903 nici un scut, nici un privilegiu, ba nu privea băncile populare nici ca persoană morală, căci existența lor juridică nu eră recunoscută prin nici o lege. Băncile populare erau deci mai mult ori mai puțin alcătuituri cu caracter privat și de mulțori individual și nu erau supuse nici unui fel de control public și nu aveau să dea nimănu socoteli despre gestiunea și sfârșiturile ajunse.

Recunoscându-se însă în urmă și din partea bărbaților dela cârma țării marea importanță și foloasele neprețuite ale instituției Băncilor populare pentru populația satelor — în anul 1903 parlamentul a votat la 28 Martie „*Legea asupra Băncilor populare sătești și a Casei lor centrale*“.

Prin această lege toate băncile populare sătești se conzideră ca societăți comerciale (art. 2), iar acele bănci populare, care se constituie în condițiile legii amintite au personalitate juridică (art. 3).

Pentru a veni în ajutorul și a asigura supraveghierea administrațiunii băncilor populare și a societăților cooperative de producțiune și consumațiune, prin legea amintită statul a creat în București o *Casă centrală* a băncilor populare sătești, adăpostindu-o la început pe lângă *Creditul agricol*. Dela 1

Aprilie 1906 însă Casa centrală, ca să poată lucra mai cu ușurință și mai direct a fost despărțită de Creditul agricol și azi are o direcție generală deosebită funcționând ca persoană morală.

Dela întrarea în vigoare a legii din vorbă — mișcarea băncilor populare a luat un avânt neașteptat. În întreagă țara s'a pornit o nobilă întrecere pe de o parte în înființarea de noue bănci, pe de altă parte în a reface actele constitutive și statutele și a le autentifica la judecătorii, ca să ajungă sub scutul noiei legi a băncilor populare.

După o muncă stăruitoare de 3 ani, cu finea anului 1905 erau în România în total 1849 bănci populare cu un capital subscris de 16 786 096 Lei 25 bani din care eră efectiv solvit 12.665,824 Lei 91 bani. Fondurile de rezervă se urcau la cifra de 314,388 Lei 43 bani iar fondurile culturale, filantropice etc. și donațiunile la suma de 41,919 Lei 23 bani.

În acelaș timp băncile populare administrau și Depuneri spre fructificare în sumă de 2.512,520 Lei 9 bani.

Adaugând la aceste sume beneficiile nete de 1.158,482 Lei 99 bani precum și împrumuturile acordate băncilor populare de Casa centrală (la 265 bănci) în sumă de 686,943 Lei 57 bani — știm că Băncile populare sătești lucrau la finea anului 1905 cu capitale în total de 17.390,079 Lei 22 bani.

Numărul membrilor dela toate băncile populare a fost de 198,411.

Dintre băncile populare cel mai mare capital social și deplin vărsat îl are banca populară „*Caraimanul*“ din Breaza-de-sus în sumă de 524,578 Lei 72 bani, care de altfel are și cele mai mari depuneri spre fructificare în sumă de 88,370 Lei 13 bani.

Mai multe bănci populare sunt în județul Dâmbovița (100). Mai mari capitale au băncile din județul Prahova.

Toate datele de până aci prezintă situațiile până la finea anului 1905. Dar ca să ne convingem despre puterea cu care cucereste mișcarea băncilor populare însemnăm că dela 1 Ianuarie până la 1 August a anului curent s'au înființat 140 bănci nouă, așa că la această dată numărul băncilor populare, în afară de cele 37 bănci desființate în decursul timpului eră de 1987.

În afară de aceste bănci cu sprijinul Casei centrale și în legătură cu băncile sătești, care toate sunt de credit, în timpul din urmă s'au mai alcătuit 37 obști sătești (tovărășii pentru arândare) cu 4503 membri, care au arândat pământ în întindere de 41,437 hectare pe prețul de 1.259,958 Lei.

Se mai pregătește încă constituirea alor 11 obști satești.

Tot în legătură cu Centrala și cu băncile satești s'au mai înființat 28 însoțiri de conzum, 3 tovărășii pentru cumpărarea de mașini agricole, 2 brutării, 3 lăptării, 2 țesătorii și 1 grădinarie.

Având acum schița istoricului și tabloul general al băncilor populare de credit și a cooperativelor mult-puțin legate de aceste — vom trece în un articol următor la descrierea organizației și administrației interne a băncilor și a Centralei lor, a felului lor de a lucra, și a rezultatelor ajunse ca să ajungem așa rând pe rând să avem o lămurită icoană a acestor instituții de mare importanță și vrednice de imitat.

Începuturi de statistică.

Ideea unei statistice românești să impune la loc de frunte între preocupările, ce tind la rezolvirea fericită a marelui chestiuni economice române. Dat fiind că statistica a ajuns să fie azi o știință exactă, ea nu mai poate fi tratată prin diletantism — cum foarte nimerit se spune în articolul din fruntea numărului dela 2 Decembrie a Revistei noastre. Dar până vom avea bărbații înțelegători în teoria și tehnica statistice, ea baremi atât să facem să se țină chestiunea la ordinea zilei, credem că e bine să urmărim felul cum se ajută alții, chiar și cu diletanți în adunarea de date statistice. Urmând și noi pilda, ce ni-se îmbie, încetul cu încetul vom avea un stoc de date mai mult ori mai puțin complete, pe care cu vremea desigur că le va putea folosi și statisticianul specialist. Și până atunci, în lipsa unei lucrări complete și valoroase, aici-aceia vom putea folosi și datele răslețe servite de îndemânateci diletanți, căci în urma urmelor toate începuturile lasă mult de dorit.

Dacă prin articolul ce-l luăm din „M. gazdák Szemléje“ vom putea contribui la mărirea nizuinței pentru a avea o statistică românească — suntem mulțumiți.

Iată articolul din vorbă:

Monografia comunei Vașcău

(scrisă de Iosif Lukács din Vașcău).

„Comuna Vașcău e situată în partea sud-estică a comitatului Bihor, în centrul cercului administrativ, cu acelaș nume.

Comuna, ce înainte de organizarea de azi eră opid, se întinde pe o vale destul de largă, având în partea estică colinele munților Bihorul-mare, iar în partea sudică dealurile Vașcăului. Pe mijlocul văii și a comunei curge Crișul-negru în direcție sud-nordică. Crișul aici e aproape de izvoarele sale și astfel abundanță în apă nu are, dar în vremi ploioase face mari pagube, mai ales în urma repeziciunii cursului pricinit prin desele căderi de apă.

Ținutul ce impresoaară comuna e foarte frumos. Numărul locuitorilor e de 800, dintre care 620 români și 180 unguri (și jidani). Edificiile, în parte mare sunt din piatră, acoperite cu țigle ori șindrii. Străzile sunt drepte și curate.

Comuna are: judecătoreie cercuală, oficiu pretorial, poștă, telegraf și telefon, gară de cale ferată, jandarmerie, finanți, apotecă și mai multe prăvălii, ce ar face cinste și unui oraș mai mare. Vașcăul mai este și centrul domeniului cu acelaș nume, ce formează proprietatea episcopatului romano-catolic de Oradea-mare. Domeniul acesta se extinde peste întreg cercul având vreo 40,000 jugăre catastrale, acoperite tot numai de păduri și pășunate.

Dealurile din împrejurime fac să fie clima mai aspră, decât în ținuturi situate la acelaș grad de lățime și astfel cultivarea plantelor mai gingașe este cam riscată, cu toatecă de altfel în hotarul Vașcăului se pot găsi frumoase sămănături atât de toamnă cât și primăvăratice. Poamele încă se produc, cu deosebire mere de soiul prune bistrițe și nuci sunt foarte multe și foarte frumoase.

În raport cu micimea comunei este și micimea hotarului, care abia este de 1252 jugăre catastrale și 270 stângini pătrați. Din acest teritor este:

arător	333 jugăre	421 stângini	☐
grădini	21	1406	” ”
fânețe	133	949	” ”
pășunat	93	96	” ”
păduri	550	834	” ”
nefructifer	119	1364	” ”

Total . 1252 jugăre 270 stângini

În acest număr de jugăre se cuprind și cele 281 jug. 629 st. ce revin din domeniul episcopiei pe hotarul Vașcăului. Astfel micii proprietari abia au în total 970 jug. 1241 st. .

Înainte de a trece acum la descrierea relațiilor economice din comună, să schițez câte ceva din istoricul comunei. Dupăcum apare din documentul făcut încă la anul 1370, care se păstrează în lada comunei învecinate Cărpeneș, iar pe de altă parte în urma faptului că în scrierea lui Bunyitay „Istoria episcopatului de rit latin din Oradea-mare“ — adeseori se pomeneste numele comunei — se crede că Vașcăul există ca sat urbarial, încă de pe vremea Casei de Anjou. Motivul că încă de pe acel timp s'a înfiripat comuna, aici în plin codru, se explică prin faptul, că ținutul eră bogat în aur, argint, aramă, dar mai ales peatră de fer. Prin urmare întâii coloniști desigur s'au așezat atât în Vașcău, cât și în împrejurime, nu atât pentru cultivarea pământului, ci pentru prelucrarea și extragerea mineralelor. După numele, ce se păstrează și azi, se crede că primii coloniști au fost nemți, unguri, francezi și doar și tătari — care cu timpul însă s'au romanizat cu totul. Amintim dintre nume: Janer, Lengre, Micula, László, Musseth, Hasan, Deliman și altele.

Fiind mineritul și prelucrarea materiilor prime cea mai de căpetenie ocupație a lucrătorilor, mult timp agricultura și bovicultura eră numai ocupație de-a doua mână. Ba s'ar putea zice că până în zilele noastre, populația din Vașcău și împrejurimi se compunea mai mult din minieri, fauri, cărași. Cu agricultura nu se prea ocupau, dupăce brațele bune de muncă erau ocupate în mine sau în vechile șteampuri de fer. Ba mulți aveau pe acasă șteampuri primitive cu ajutorul cărora pregăteau felurite unelte de fer, cu care apoi făceau comerț ambulat până prin ținuturi îndepărtate.

Făurăriile și șteampurile veacuri de-arândul au consumat enorme cantități de lemn. În locul pădurilor pustiite s'au format locuri potrivite agriculturii, îmbrățișată acum tot mai mult de locuitorii din Vașcău și jur.

Special cu agricultura însă numai atunci au început să se ocupe populația, când fabricile cele mari de fer, purtate de motoare puternice au nimicuit șteampurile și fâurăriile purtate de puterea apei. Noroc, că pe când a sosit acest timp, locuitorii din Vașcău puțin fiind la număr, aveau îndestulitor pământ cultivabil în agricultură și astfel o poate duce de pe o zi pe alta.

Dar numai o mărăie, căci bunăstarea, de pe vremea când industria de fer eră în floare abia o vor mai avea vreodată. Căci pe atunci din Vașcău și jur porneau an de an câte 3—400 cară încărcate cu mărfuri, pe care le vindeau prin satele de pe șesul cel mare al Ungariei, aducând în schimb bucate și bani. Acum însă populația trebuie să trăiască numai din agricultură, cam neglijată.

Vitalitatea și hărnicia poporului din Vașcău și jur n'a îngăduit ca această criză să-l nimicească economic. Curând s'au imprietinit cu noua situație și azi trăiesc binișor numai din agricultură și din creșterea vitelor.

Cum trăiesc plugarii din Vașcău numai din agricultură, mai intuitiv și mai bine o să vedem dacă vom alege dintre plugari pe unul mijlociu și-i vom arăta: *întinderea moșiei, sistemul lui de a lucra, trebuințele lui zilnice și alte relații*. Aceste date, cu puține excepții se potrivesc aproape la toți plugarii din Vașcău și din împrejurime.

Plugarul, ce am ales se cheamă *Alexandru Bene-Morar* din Vașcău. Moșia lui e de 15 jug. cat., din care 13 jug. arător și 2 jug. fânaț. Moșia asta e împărțită în 20 pământuri (bucăți) mai mari ori mai mici — așezate în 6 părți ale hotarului, cam așa sunt și celelalte moșii din comună — împrăștiate. Pământul dela șes e humos, cel dela deal e melos. În arător cultivă grâu de toamnă, ovăs, puțin orz, dar mai ales cucuruz, printre care sădește fasole, crumpene și bostani (curcubete). De pe fânațe face fân natural și când timpul e favorabil și otavă.

Arătorul neconținut îl folosește și nu lasă ogor (imaș). Cât poate îl și gunoiește, dar nici pe departe nu știe folosi rațional gunoiul, ce-l are. Căci gunoiul îl adună în grămadă lângă grajd și nu se nizuiește să adune zama de gunoiu înima și puterea gunoiului, cu care din vreme în vreme să stropească grămada. Zama de gunoiu o lasă să se scurgă prin curte, prin ce slăbește gunoiul, pe care de altfel îl așează pe pământ în grămăjoare (pupușoare) mici și îl lasă așa săptămâni de arândul — ceace e păgubitor.

Fânațele încă le lasă așa cum le-a dat Dumnezeu. N'ar împrăști mușuroaiele ori furnicarele pentru lumea întregă. Despre greblatul fânațelor ori despre conducerea prin canale a apei pe fânațe — nici idee n'are. Așa fiind fânațele dau roadă puțină și arătorul abia dă 4—5 semințe.

Sarcinile publice, care revin pentru moșie se urcă la 100 coroane. Căci plătește după pământ dare directă de stat 23 coroane 58 fileri, darea capului și a drumului 6 coroane, arunc comunal 10 coroane, darea școlară și bisericească 4 coroane. În total dar 43 coroane 58 fileri.

Fundus instructiv al moșiei, ca la toate în genere e cât se poate de defectuos. Căci pentru cultivarea pământului întreg abia ține 2 boi de jug, 2 pluguri de fer, o grapă de fer și apoi vreo 2 arșeie (hârlețe), sape și crâmpeie.

Mașini agricole nu are, dar face parte din o mică tovarășie, care a cumpărat o mașină de imblătit cu mâna (treerat) și ciur (trier) pe care le folosesc

atât ei cât și alții — cești din urmă, se înțelege pe plată, socotită în natură.

Venitul anual al unui plugar de aici se urcă la circa 600 coroane. Acest venit însă nu-l are numai din agricultură, fără și din vânzarea de lapte și vite crescute la casă dar mai ales din cărăușii de pădure. Din galițe și oaue abia pot câștiga câte ceva, după ce femeile de aici nu prea țin galițe și, chiar și pentru casa lor, cumpără dela sătenele din jur.

Țesutul și cusutul îl cultivă în toată casa, dar numai atât, cât le este îndestulitor pentru propriile trebuințe. Altă industrie de casă, aici în comună nu se cultivă. Iar ca zileri numai aceia merg, care mai n'au pământ și sunt siliți ca prin zilerit să-și susțină familia.

Țăranul *Alexandru B. Morar*, de care am amintit, atât pentru el cât și pentru cei 6 membri ai familiei sale, abia cheltuie pe an pentru haine 200—240 cor. Pentru întreținere, socotind că pâne, lapte, unsoare și carne de porc are acasă, dă anual circa 100 cor. Pentru tutun însă dă anual cam 30 coroane și apoi pentru rachie (vinars) cam 120 coroane anual.

Din aceste reiasă, că pentru creșterea copiilor abia îi rămâne atât, ca să le cumpere vre-o carte de școală.

Pentru gazete ori cărți de cetit sătenele nu cheltuie, chiar și numai din motivul că puțini sunt știutori de carte. Și apoi n'au nici cheltuieli de lux.

Dintre moșiile de aici puține sunt ipotecate, pe de o parte din motivul că băncile nu prea dau sume mai mari pentru pământurile slăbuțe de aici, iar pe de altă parte țăranul ținând foarte mult la moșioara lui, face ce face și nu o oferă ca ipotecă.

Cei din Vașcău și din jur împrumută bani dela banca: „Bihoreana“ din Oradea-mare, dela „Albina“ din Sibiu, dar mai ales dela „Népbank“ și „Takarék-pénztár“ din Beiuș. După banii împrumutați, socotind și spesele de administrație, plătesc 10% interese. Și acum însă se mai găsește săteni care împrumută bani dela privați cu camete exorbitante. Aceste datorii însă, după natura lor nu se pot ține în evidentă.

Cu toatecă plugarii de aici sunt cam comozi și alcoolisti totuș se găsește între ei și de aceia care chiar și în situația dată mai pot economisi câte puțin. Dovadă sunt deseale târguri de cumpărare și vânzare și schimb, ce obvin între ei pentru pământuri și intravilane.

Situația economică atât a Vașcăului cât și a jurului dacă și nu e infloritoare, totuș e de suportat. *Despre progres nu poate fi vorba, dar până acum nici despre regres.* Îmbucătățirea pământului și aici se întâmplă prin cumpărări dar mai ales prin moșteniri. La licitație însă nu ajung moșii, decât foarte rar, după ce sătenele ajuns până aici e gata să-și vândă toată averea mișcătoare, sufere orice lipse săptămâni de-arândul, numai să poată aduna banii, ca să-și scape casa și moșia de licitație.

Înainte cu vre-o zece ani s'a alcătuit în Vașcău o așa zisă „piczulás-bank“ (însotire cu cotizații săptămânale) care desvoaltă spiritul de economie și ajută locuitorii atât din Vașcău cât și din împrejurime. În comună se află și casină, dar aceea servește numai interese de-ale inteligenței; poporul nu se folosește de ea.

Cu toatecă poporul nu cetește aproape nimic, pentru aceea atât cei din Vașcău cât și din jur sunt religioși, morali, cinstitori de legi și blânzi până la umilită.

Vre-o îmbunătățire de teren, canalizări, irigații

ori alte întocmiri în comuna Vașcău nu s'au făcut — de altcun nici situația pământului n'a prea cerut. Străzile nu sunt pardosite, iar locul fântânilor arteziane îl ține izvorul împede de munte. Drumurile sunt bine prunduite iar în nopțile întunecoase luminează icicolea câte o lampă cu petrolu. Acum e în formare o societate de pompieri căci pompă de apă este deja.

În privința școalelor Vașcăul relativ cu numărul locuitorilor ocupă loc de frunte. Sunt trei școli. O școală mixtă de stat cu doi învățatori. Una romano-catolică cu un învățator. Ambe cu limba de propunere maghiară, apoi una greco-orientală românească. Casa comunală din Vașcău a fost edificată în stil modern la anul 1892. Biserica greco-orientală română e nou zidită, dela anul 1880, iar biserica romano-catolică e restaurată dela 1744.

Feciorii potriviți pentru miliție de vreo 15 ani încoaci scad în număr — dar se observă și aici începuturi de îmbunătățire.

Din comuna Vașcău până acum nime n'a emigrat. Și când se duce unul-doi să slujască în alte ținuturi, peste câțiva ani revine la vatra părintească. Dintre muncitori, zileri să duc mulți prin comitatul Caraș-Severin mai ales ca tăietori de lemne, cărbunari ori lucrători de mine. Dar când și-au putut agonisi câte ceva, peste câțiva ani iar se întorc în comuna natală*.

Articolul, pe care l'am dat în întregime deși nu conține întru toate date complete și corecte, totuș ne lasă o icoană fie și palidă despre situația comunei Vașcău. În multe privințe însă ne îmbie indignări, despre ce ar trebui să cuprindă o statistică făcută de diletanți.

Completate aceste puncte de orientare, ne-am apropiat mult de felul cum ar trebui aranjat un chestionar.

Ca să avem însă o icoană mai folositoare ar trebui ca locul monografiilor de comune să-i țină monografiile pentru câte un comitat ori pentru câte un cerc administrativ.

Făcându-se la noi astfel de încercări am avea de pe acum baremi timide începuturi de date pentru o statistică românească.

V. C. O.

Scumpetea cărnii.

Importanța chestiune de actualitate a scumpetei cărnii a dat deja în Germania și Austria impuls la adunări monstre în această direcție. La noi în țeară ia acum o aspră atitudine în această chestie de interes vital „Magyar kereskedök lapja“, organul foarte răspândit al negustorilor ungari. Iată ce scrie această foaie:

„La Viena și la Berlin s'au pornit în același timp mișcări însemnate pentru delăturarea scumpetei de carne ce se perpetuează. La noi însă, se pare, că a amortit mișcarea ce se ivise deja acum vreo opt luni și deci s'a repetat și cu acest prilej aprinderea repede și stingerea și mai repede a focului de paie maghiar. Se pare că și guvernul ungar a contat la aceasta, deoarece proiectele înaintate în această chestie nici nu le-a învrednicit de răspuns.

Conziliul comunal din Budapesta înainte cu vreo jumătate de an a rugat pe ministrul de agricultură, ca în cazul deschiderii graniței sârbești, despre care se vorbea deja pe atunci, să se conșteadă importul de

carne proaspătă. Mai departe să se deschidă frontiera română pentru importul de vite cornute și guvernul să chibzuiască și asupra restrângerii exportului vitelor de tăiat. Ministrul de agricultură n'a dat nici măcar răspuns acestor proiecte, iar Magistratul Capitalei a repletit rugarea pe la începutul lunii August. Cu acest prilej s'a mai adaus, că dacă guvernul ar găsi că aceste dorințe nu se pot implini, cel puțin să facă dispoziții, ca exportul de vite de tăiat ce să face spre Austria și în străinătate să fie dirigeat peste Budapesta. Toate aceste rugăminti cât și altele pentru reducerea dării de consumație n'au fost luate în conșiderație, ba nici n'au fost învrednicite măcar de un răspuns“.

„Kereskedök lapja“ scrie mai departe sub titlul: „Nelucrarea guvernului unguresc“, următoarele:

„Trebuie să constatăm prin urmare, că guvernul unguresc în interesul ieftinirii cărnii n'a făcut absolut nimic. Motivul acestui indiferentism fără păreche, este clar. Actualul guvern nu este numai un guvern național ci și un guvern agrar (!). Tot ce poate atinge cât de puțin defavorabil interesele agrarilor, se pune ad acta, așa și chestia scumpetei cărnii. Căci ieftinirea cărnii are deosebite efecte, dar totuș numai singura modalitate a ajunge la aceea este ieftinirea prețurilor la vitele de tăiat. Dacă vom da voie să întrecem carne proaspătă din Sărbia și vite din România, dacă vom restrânge exportul sau îl vom concentra spre Budapesta, toate acestea vor produce o ieftinire în prețul vitelor. Dar așa este, mai bine să sufere lipsă sutele de mii ale poporului mai sărac; mai bine alunge scumpetea enormă cele mai bune elemente muncitoare în America, numai punga Magnaților agrari să nu sufere pagubă. Aceasta este astăzi drept lege și justiție în Ungaria.

Și totuș n'ar fi nimic mai ușor, decât a delătura scumpetea cărnii. Trebuie adevărat să se știe, că în privința aceasta Germania, Austria și Ungaria stau în Europa, ba s'ar putea spune în toată lumea, fără păreche. În aceste țări carnea de vită s'a scumpit oribil, căci numai în aceste țări agrarii au reușit să pună impozite colosale protecționiste. De altă parte numai în aceste țări tot agrarii au făcut imposibil importul vitelor de măcelărit din țări străine.

Că numai în țările amintite s'au urcat prețurile de carne la o treaptă până acum necunoscută, dovedesc următoarele date: La începutul lunii Octomvrie prețul boilor de îngrășat de prima calitate a fost pentru suta de kilograme: la Paris 108, la Londra 92, în Rotterdam 126, Kopenhaga 120, Chicago 92 marce germane. Din contră în Viena 150, Berlin 172, în München chiar 182 marce.

Este adevărat, că prețurile noastre stau paralel cu cele mai ieftine susindicate, dar ele totuș sunt mai urcate, ca cele din Londra și Chicago de pildă. Dar conșiderând împrejurările noastre prețurile cărnii la noi sunt totuș neobiceinuit de mari, fără să mai amintim, că în detalii ele se urcă peste dublul prețului vitelor de tăiat. Dacă prin urmare atât Austria cât și Ungaria, menținând chiar impozitele actuale, ar face posibilă importarea de carne proaspătă de pe piețele mai ieftine cu o reducere de vană de 30 coroane (pentru 100 kilograme), prețurile cărnii ar scădea imediat.

Articolul vorbește pe urmă de măsurile ce le-a luat guvernul german sub presiunea puternicei opinii publice și a mișcării sociale crescânde pentru ameliorarea situației create prin mizeria și scumpetea de carne. Aname acolo se pregătește zistarea opririi importului de carne proaspătă din statele, din cari

până acum nu eră permis a să aduce, deocamdată din Olanda și Franța. Această măsură va avea incontestabil efect și asupra prețurilor noastre. În Germania vor scădea adecă prețurile și atunci nici exportul nostru de vite acolo nu va mai fi așa rentabil ca astăzi, când pe săptămână se transportă în Germania câte 2000 de capete vite de măcelărit de proveniență austro-ungară. Numărul dar va scădea bineșor și în consecință și prețurile se vor reduce considerabil.

Cât privește aprovizionarea orașelor mari din Apus cu carne, este interesant să se știe cum d. ex. în Londra, care are 6 milioane locuitori, fără nici o greutate se găsește în abundență carne de vită, importată din *Argentina*, chilogramul cu 54 fileri!"

(⊙)

REVISTA FINANCIARĂ.

Situațiunea.

Sibiu, 14 Decembrie 1906.

Pe piața internă relațiile financiare sunt neschimbate. Banca de emisiune a arătat în ultima sa situație, la 7 Decembrie a. c., o rezervă de bancnote libere de dare de 32 mil. cor. Cu toate acestea oferta de bani e foarte rezervată. În etalonul privat nu s'a arătat nici o reducere; totasemenea nici în cel al escontului cambiilor de portofoliu.

Ce privește piețele externe, în ultimele zile a făcut senzație faptul că banca de Belgia și a redus etalonul oficial dela $4\frac{1}{2}\%$ la 4% . Acesta e un fapt care își găsește explicare exclusiv în relațiile interne ale pieței belgiene. Pe celelalte piețe, special pe cea germană, situația se menține a fi încordată. Sunt chiar temeri că banca imperială să-și urce încă în cursul anului acesta etalonul. Banca din Anglia în zilele ultime încă a dat mult aur în Brasilia, cu toate aceste posibilitatea unei urcări de etalon e considerată deocamdată ca exchisă. Și la banca de Francia s'a redus fundația metalică fără însă ca aceasta să aibă urmări deosebite pe piața financiară.

CRONICA.

Burse de bucate în provincie. Mai nou s'a pornit o puternică mișcare pentruca în orașele mai mari situate în ținuturi cu producțiune mai mare de bucate să se alcătuiască un fel de burse provinciale de bucate. Cu deosebire comerțanții și producătorii din Debrețin și Agram nizuiesc să alcătuiască astfel de burse. S'ar fixă pe săptămână cel puțin două zile, în care la anumită oră s'ar adună vânzătorii și cumpărătorii de bucate și ar încheia afaceri per prompt, căci afacerile de termin ar fi exchise la aceste burse. Interesații dela Bursa din Budapesta afirmă că o astfel de decentralizare ar slăbi mult negoțul de bucate. Cei din mișcare însă au puternice motive pentru alcătuirea de burse provinciale, prin care s'ar putea regulă mai constant prețurile de bucate și s'ar putea împedea tendințele de a cartela măcinșul și aprovizionarea morilor cu bucate. În cazul când ar ieși biruitori doritorii de burse provinciale — agricultorii încă ar avea o situație mai bună.

Bancă industrială. Pe timpul guvernului lui Tisza se vestise, că se fac preparative pentru înființarea unei mari bănci industriale cu un capital de

100 milioane coroane, subscrise în jumătate de un consorțiu de fabricanți, iar în jumătate de stat.

Căderea guvernului Tisza și ex-lexul ce a urmat a împedecat realizarea acestui plan. Acum însă din nou se menține vestea, că fabricanții fondatori insistă pentru intruparea proiectului. S'ar alcătui o bancă industrială cu un capital de 50 milioane — fără sprijinul material direct al statului. Scopul băncii va fi încurajarea industriei, în special însă dezvoltarea industriei textile.

Steaua Română. Din București se vestește, că „Steaua Română”, societate pe acții pentru exploatarea petrolului a hotărât urcarea capitalului social cu suma de 5 milioane franci și astfel capitalul de fundație al acestei societăți va ajunge suma de 30 milioane lei. Un consorțiu francez va primi acțiunile nouă, pe cari apoi le va vinde în Paris.

SUMAR.

Băncile noastre și emigrările. — Băncile populare din România. — Începuturi de statistică. — Scumpetea cărnii. — *Revista financiară*: Situațiunea. — *Cronică*: Burse de bucate în provincie, Bancă industrială, Steaua Română.

Concurs.

Nr. 1216—1906. Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român va da pentru anul școlar 1906—1907 șase stipendii de câte 300 cor. din „Fundațiunea Ioan Petran”, pentru șase studenți universitari de naționalitate română, cari urmează la una din facultățile universității din Cluj.

Cererile pentru aceste stipendii se vor înainta comitetului central al Asociațiunii din Sibiu (Nagyszeben) Str. Morii Nr. 6, până la 1 Ianuarie st. n. 1907 însoțite de următoarele acte:

- Certificat de paupertate și
- Certificat de studiu (index în original sau în copie legalizată).

Cei împărtașiți de stipendii vor fi obligați a lua parte la masa studenților academici din Cluj.

Cererile intrate după terminul de 1 Ianuarie 1907, nu vor fi luate în considerare.

Sibiu din ședința comitetului central al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român”, ținută în 6 Decembrie 1906.

Iosif Șterca Suluțu,
prezident.

Oct. Tă-lăuanu,
secretar.

Bursa de efecte din Viena și Budapesta

Cursul din 12 Decembrie 1906.

VALORI		Viena vinde	Bpesta vinde
Datoria publică comună.			
4	Renta unit. în hârtie, Mai, Nov.,	99-45	99-50
4-2	" " arg. Febr. Aug.	100-40	100-60
5	Losuri din 1860 à fl. 500— " 20% dare	159-25	160-50
5	" " 1860 à fl. 100— " 20% "	224—	222—
—	" " 1864 à fl. 100— " "	272-75	275—
Datoria publică austriacă.			
4	Renta austr. aur., scut. de dare	117-80	118—
4	" " Cor.	99-35	99-50
3 1/2	" " de invest.	90-05	—
Datoria publică ungară.			
4	Renta ung. aur., scut. de dare	114-60	115-10
4	" " Cor.	96-05	96-30
3 1/2	" " " " " " " "	85-15	85-25
—	Impr. ung. cu premii à 100 fl. " " "	206-75	206-50
4	" p. regul. Tisei . . . . . sc. de dare	156—	157—
4 1/2	Oblig. de regalii croat-slav. " " "	101-30	101—
3	Impr. p. regul. Porților de fier " " "	79—	77-75
4	Oblig. rurale croato-slavone " " "	97-20	97-75
4	" " ungare " " "	97-20	97-60
Alte datorii publice.			
5	Los. p. regularea Dunării, à 100 fl.	268—	—
4	Obl. Soc. Temeș-Bega	96-40	95-75
5	Imp. cu prem. al orașului Viena	103-50	—
4 1/2	" " " " " " " " " " " " " " " " " "	95-35	95-75
2	" " " " " " " " " " " " " " " " " "	110—	—
—	Oblig. cu premii a C. fer. turc. à 400 fr.	163-75	—
—	Impr. bulgar 1889	120-10	119—
Scrisuri fonciare și a. a.			
4	Instit. de Cred. fonc. austr.	99-50	—
3	" " " " " " " " " " " " " " " " " "	289—	—
4	Banca austro-ungară 50 ani	100-40	100-40
4	" " " " " " " " " " " " " " " " " "	—	100-85
4 1/2	Banca comer. ung. Pesta	100-20	101—
4	" " " " " " " " " " " " " " " " " "	97-50	97-50
4 1/2	Obl. com. ale Băncii com. ung., Pesta, repl. 110% în fl.	105-95	105-75
4	Obl. com. ale Băncii com. ung., Pesta, 50 1/2 ani	98-40	101—
4	" " " " " " " " " " " " " " " " " "	98-50	97-25
4	Inst. de credit fonciar ungar	98-65	99—
3 1/2	" " " " " " " " " " " " " " " " " "	88-45	88-75
4 1/2	Banca hipotecară ungară	100-30	101—
4	" " " " " " " " " " " " " " " " " "	100-30	97-25
4	" " " " " " " " " " " " " " " " " "	—	133—
4 9/10	Cassa de păstrare regn. Pesta 50 ani	97-25	97-25
5	" " " " " " " " " " " " " " " " " "	—	101—
4 1/2	" " " " " " " " " " " " " " " " " "	—	100—
4 1/2	Cassa de păstrare Sibiu, em. IV.	101—	100—
5	" " " " " " " " " " " " " " " " " "	103-50	103-50
4 1/2	" " " " " " " " " " " " " " " " " "	102—	102—
4 1/2	Inst. de credit fonciar Sibiu, em. VI.	100-35	101—
4	" " " " " " " " " " " " " " " " " "	97-50	97-50
Lozuri.			
	Basilica, à fl. 5—	24-80	24-50
	Credit, à fl. 100—	464—	464—
	Clary, à fl. 40— v. c.	148—	—
	Buda, à fl. 40—	172—	182—
	Pálffy, à fl. 40—	183—	183—
	Crucea roșie austriacă, a fl. 10—	49-75	49-50
	" " " " " " " " " " " " " " " " " "	30-90	31—
	Rudolf, à fl. 10—	60—	—
	Salm, à fl. 40— v. c.	204—	—
	Salzburg, à fl. 20—	77-50	—
	Impr. cu prem. al oraș. Viena, 1874	511-50	520—
	Sanatorium Regina Elisabeta K 5—	—	9-75
	" " " " " " " " " " " " " " " " " "	—	11-50
Valute.			
	Galbini austr. sau ung	11-40	11-43
	" " " " " " " " " " " " " " " " " "	11-35	11-33
	Napoleond'or (20 frei sau 8 fl. aur)	19-13	19-17
	20 Marce germ. aur	23-66	23-57
	Ruble rusești de hârtie per bucată	—	2-54 1/2
	Bilete germ. 100 M.	117-75	117-87
	" " " " " " " " " " " " " " " " " "	—	95-72
	" " " " " " " " " " " " " " " " " "	95-70	95-85
	Ruble, bilete, 100	—	—
	Lei românești, 100	—	95-10

Prețul per bucată

Banca Austro-Ungară

(un studiu amănunțit despre trecutul, organizația, operațiunile și importanța băncii noastre de emisiune)

de

Ioan I. Lăpădatu.

prof. de științe comere.

Se poate comandă dela administrația »Re-
vistei Economice«, cu prețul de 1
coroană.

Drepturile, datorințele și răspundabilitatea

membrilor din direcțiune

și

Drepturile, datorințele și răspundabilitatea

comitetului de supraveghiere

de

Alfred Kormos,

directorul revistei „Magyar Pénzügy“

traduceri autorizate de

Constantin Popp,

funcționar la Centrala inst. de credit și de econ. „Albina“.

Se pot comandă la traducător în Sibiu
sau la Librăria arhidiecezană din Sibiu, cea
dintâi cu prețul de K 3—, iar cea din urmă
cu prețul de K 1-50.

In editura Delegațiunii Băncilor Române

au apărut:

Problemele Reformei Băncilor,

de Dr. C. Diaconovich.

Prețul: broș. K 1—, leg. K 1-50.

Anuarul Băncilor Române

Pe anii

1900 — 1901 — 1902 — 1903 — 1904 — 1905 — 1906.

Prețul: câte K 3—.

Se comandă la Administrația »Re-
vistei Economice« în Sibiu (Nagyszeben).